

Mikrokonchidy jako dominujące organizmy inkrustujące skalne podłoże: przykład z dolnego famenu Centralnego Dewońskiego Pola w Rosji

Michał Rakociński, Michał Zatoń, Paweł Filipiak & Wojciech Krawczyński

Wydział Nauk o Ziemi, Uniwersytet Śląski, Będzińska 60, 41-200 Sosnowiec; e-mail: mzaton@wnoz.us.edu.pl, rakocinskimichal@wp.pl, pawel.filiapiak@us.edu.pl, wojtekk@us.edu.pl

Mikrokonchidy były niewielkimi sesylnymi organizmami zaopatrzonymi w kalcytowe, zwykle planispiralnie zwinięte rurki. Od samego początku ich występowania w zapisie kopalnym (późny ordowik) aż do ich zaniku (jura środkowa), inkrustujące mikrokonchidy zasiedlały utwardzone i lite podłoża w różnorodnych środowiskach depozycyjnych (Taylor & Vinn, 2006; Zatoń et al., 2012).

Niniejszy przykład dotyczy wczesnofameńskich (późny dewon) mikrokonchidów zasiedlających lite podłoża (klasty) w środowisku morskim na obszarze szelfu ówczesnego kontynentu Laurosji. Badane klasty stwierdzone zostały w obrębie dolnofameńskich (poziom *crepida*) muszlowców ramienionogowych. Wielkość klastów waha się od kilku do ponad dwudziestu cm średnicy, a ich kształt może być wrzecionowaty, nieregularny lub okrągławy. Fakt, że wiele z nich składa się z litych muszlowców świadczy, iż zostały one wyerodowane z dna basenu, które stanowiło w pewnym czasie swoisty *hardground*. Poszczególne klasty zwykle są bardzo silnie podrażone przez drobne, cylindryczne drażenia podobne to ich notaksonu *Trypanites*, oraz inkrustowane przez szereg szkieletowych organizmów, spośród których mikrokonchidy zdecydowanie dominują pod kątem liczebności (nawet powyżej 800 osobników na jednym kłaście). Obecność drażeń i organizmów inkrustujących na wszystkich powierzchniach klastów dobitnie świadczy o procesach przewracania klastów na dnie zbiornika. Biorąc pod uwagę, iż mikrokonchidy często stanowiły istotny, aczkolwiek nie dominujący, składnik zespołów twardego podłoża w dewonie i karbonie, ich zdecydo-

wana dominacja na wczesnofameńskim litym podłożu warta jest przedyskutowania.

Wcześniej, Zatoń i Krawczyński (2011) stwierdzili podobne zjawisko dominacji mikrokonchidów na muszlach ramienionogów z podobnego interwału stratygraficznego Centralnego Dewońskiego Pola. Powyższe nowe dane potwierdzają zatem, iż mikrokonchidy po kryzysie biotycznym fran-famen rzeczywiście były dominującym składnikiem inkrustującym nie tylko w odniesieniu do podłoża muszlowego, lecz również skalnego. Co więcej, ich dominacja na mobilnym podłożu skalnym, jakimi niewątpliwie były analizowane klasty, świadczy również o ich wyjątkowym przystosowaniu do życia na niestabilnym podłożu i w niestabilnym środowisku. Dlatego więc termin „oportuniści” jest jak najbardziej adekwatny w stosunku do mikrokonchidów.

Niniejsze badania zostały zrealizowane dzięki grantowi NCN nr 2011/01/B/ST10/00576.

BIBLIOGRAFIA:

- Taylor, P. D. & Vinn, O., 2006. Journal of the Geological Society, London, 163: 225–228.
Zatoń, M. & Krawczyński, W., 2011. Palaeontology, 54: 1455–1473.
Zatoń, M., Vinn, O. & Tomescu, A. M. F., 2012. Geobios, 45: 603–610.